ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

19. března 2009 *

Ve věci C-256/07,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Finanzgericht Düsseldorf (Německo) ze dne 16. května 2007, došlým Soudnímu dvoru dne 31. května 2007, v řízení

Mitsui & Co. Deutschland GmbH

proti

Hauptzollamt Düsseldorf,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení C. W. A. Timmermans, předseda senátu, K. Schiemann, J. Makarczyk, P. Kūris (zpravodaj) a C. Toader, soudci,

* Jednací jazyk: němčina.

generální advokát: J. Mazák,
vedoucí soudní kanceláře: C. Strömholm, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 12. června 2008,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za Mitsui & Co. Deutschland GmbH H. Nehmem, Rechtsanwalt,

– za německou vládu M. Lummou a C. Schulze-Bahr, jako zmocněnci,

– za Komisi Evropských společenství S. Schønbergem a F. Hoffmeisterem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 21. října 2008,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká jednak výkladu čl. 29 odst. 1 a odst. 3 písm. a) nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství (Úř. věst. L 302, s. 1; Zvl. vyd. 02/04, s. 307, dále jen „celní kodex"), jakož i čl. 145 odst. 2 a 3 nařízení Komise (EHS) č. 2454/93 ze dne 2. července 1993, kterým se provádí nařízení č. 2913/92 (Úř. věst. L 253, s. 1; Zvl. vyd. 02/06, s. 3), ve znění nařízení Komise (ES) č. 444/2002 ze dne 11. března 2002 (Úř. věst. L 68; Zvl. vyd. 02/12, s. 209, dále jen „prováděcí nařízení"). Dále se tato žádost týká platnosti čl. 145 odst. 2 a 3 prováděcího nařízení.

2 Tato žádost byla předložena Finanzgericht Düsseldorf (finanční soud v Düsseldorfu) v rámci sporu mezi společností Mitsui & Co. Deutschland GmbH (dále jen „Mitsui") a Hauptzollamt Düsseldorf (hlavní celní úřad v Düsseldorfu, dále jen „Hauptzollamt"), jehož předmětem je žádost o vrácení cla.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

3 Podle článku 29 celního kodexu:

„1. Celní hodnotou dováženého zboží je hodnota transakce, to je cena, která byla nebo má být skutečně zaplacena za zboží prodané pro vývoz na celní území Společenství, případně upravená podle článků 32 a 33, jestliže

a) nejsou stanovena žádná omezení, pokud jde o převod zboží nebo jeho použití kupujícím, s výjimkou omezení, která

– jsou uložena nebo vyžadována právním předpisem nebo orgány veřejné moci ve Společenství,

– omezují zeměpisnou oblast, v níž může být zboží dále prodáváno,

nebo

– neovlivňují podstatně hodnotu zboží;

b) prodej nebo cena nejsou podrobeny podmínkám nebo plněním, jejichž hodnotu nelze určit ve vztahu ke zboží, které je hodnoceno;

c) žádná část výtěžku jakéhokoliv dalšího prodeje, převodu nebo použití zboží kupujícím nepřipadne přímo ani nepřímo prodávajícímu, kromě případů, kdy lze provést přiměřenou úpravu podle článku 32 a

d) kupující a prodávající nejsou ve spojení nebo, jsou-li kupující a prodávající ve spojení, je hodnota transakce přijatelná pro celní účely podle odstavce 2.

[…]

3. a) Cenou, která byla nebo má být za zboží skutečně zaplacena, se rozumí celková platba, která byla nebo má být uskutečněna mezi prodávajícím a kupujícím ve prospěch prodávajícího za dovážené zboží; zahrnuje veškeré platby, které kupující uskutečnil nebo má uskutečnit jako podmínku prodeje dováženého zboží prodávajícímu nebo třetí osobě k uspokojení závazku prodávajícího. Platba nemusí být učiněna v penězích. Může být uskutečněna akreditivem nebo obchodovatelnými cennými papíry a může být provedena přímo nebo nepřímo.

[…]“

4 Článek 67 celního kodexu stanoví:

„Není-li zvláštními předpisy stanoveno jinak, použijí se při propouštění zboží do celního režimu, do kterého je navrženo v celním prohlášení, předpisy platné ke dni, kdy celní orgány přijaly celní prohlášení.“

5 Článek 236 celního kodexu stanoví:

„1. Dovozní nebo vývozní clo se vrátí, jestliže se zjistí, že v době, kdy bylo zaplaceno, nebyla jeho částka dlužná ze zákona nebo že byla zaúčtována v rozporu s čl. 220 odst. 2.

[…]

2. Dovozní nebo vývozní clo se vrátí nebo promine na základě žádosti podané u příslušného celního úřadu ve lhůtě tří let ode dne, kdy byla částka cla dlužníkovi sdělena.

Tato lhůta se prodlouží, jestliže zúčastněná osoba prokáže, že nemohla podat žádost ve stanovené lhůtě z důvodu nepředvídatelných okolností nebo vyšší moci.

Celní orgány vrátí nebo prominou clo z úřední povinnosti, pokud samy v této lhůtě zjistí, že nastala některá ze skutečností uvedených v odst. 1 prvním a druhém pododstavci.“

6 Body 5 a 6 odůvodnění nařízení č. 444/2002 stanoví:

„(5) Po propuštění zboží do volného oběhu může být cena, kterou si mezi sebou dohodli kupující a prodávající, v určitých případech změněna tak, aby zohledňovala vadu zboží.

(6) Platné předpisy by proto měly výslovně umožňovat, aby hodnota transakce podle článku 29 [celního] kodexu tyto zvláštní okolnosti brala s výhradou odpovídajících ochranných doložek a rozumných lhůt v úvahu.“

7 Nařízení č. 444/2002, které vstoupilo v platnost dne 19. března 2002, zavedlo nové znění článku 145 prováděcího nařízení.

8 Tento čl. 145 odst. 2 a 3 stanoví:

„2. Po propuštění zboží do volného oběhu lze pro určení jeho celní hodnoty vzít v souladu s článkem 29 [celního] kodexu v úvahu úpravu ceny, která byla nebo má být skutečně za zboží zaplacena, jež provedl prodejce ve prospěch kupujícího, jestliže se ke spokojenosti celních orgánů prokáže, že:

a) zboží bylo v okamžiku uvedeném v článku 67 [celního] kodexu vadné;

b) prodejce provedl úpravu v rámci plnění závazku záruky stanoveného v kupní smlouvě, jež byla uzavřena před propuštěním zboží do volného oběhu;

c) vadnost zboží nebyla v příslušné kupní smlouvě ještě vzata v úvahu.

3. Cenu, která skutečně byla nebo má být zaplacena za zboží, upravenou podle odstavce 2 lze vzít v úvahu pouze v případě, že byla tato úprava provedena ve lhůtě 12 měsíců ode dne, kdy bylo přijato celní prohlášení s návrhem na propuštění zboží do volného oběhu.“

Vnitrostátní právní úprava

9 Druhá kniha německého občanského zákoníku (Bürgerliches Gesetzbuch, dále jen „BGB“) upravuje závazkové právo. Její část VIII ve své hlavě I stanoví pravidla týkající se kupní smlouvy.

10 V případě vady věci přiznává § 437 BGB kupujícímu následující práva:

„V případě vady věci může kupující, pokud jsou splněny podmínky následujících ustanovení a není-li stanoveno jinak,

1. požadovat dodatečné plnění v souladu s § 439;

2. odstoupit od smlouvy […] nebo požadovat slevu z kupní ceny v souladu s § 441;

3. požadovat náhradu škody […] nebo proplacení vynaložených nákladů […].“

11 Pokud si kupující zvolí dodatečné plnění smlouvy, přiznává mu § 439 odst. 1 BGB následující práva:

„Z titulu dodatečného plnění může kupující požadovat buď odstranění vady, nebo dodání věci bez vady.“

12 Pokud si kupující zvolí slevu z kupní ceny, stanoví § 441 BGB následující:

„1. Namísto odstoupení od smlouvy může kupující požadovat slevu z kupní ceny prohlášením vůči prodávajícímu. […]

[…]

3. V případě slevy musí být kupní cena snížena poměrně v závislosti na hodnotě, kterou by měla věc bez vady v okamžiku uzavření smlouvy, ve srovnání s její skutečnou hodnotou. Pokud je to nutné, je třeba slevu stanovit na základě ocenění.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

13 Podle předkládajícího soudu dováží Mitsui z Japonska nová motorová vozidla značky Subaru, která jsou uváděna na trh v Evropské unii prostřednictvím distributorů. Výrobce-prodávající poskytuje na tato vozidla tříletou záruku pro případ technické nebo jiné vady. V rámci této záruky nahrazuje výrobce-prodávající společnosti Mitsui náklady, které jí vznikly ve vztahu k třetím osobám ze záruky, zejména pak ty, které připadají na provedení opatření souvisejících se zárukou distributory z důvodu vady zboží. Koncem každého měsíce Mitsui informuje výrobce-prodávajícího o smluvních záručních plněních a během následujícího měsíce obdrží dobropis.

14 Dne 13. června 2003 požádala Mitsui o vrácení cla připadajícího na záruční plnění týkající se vozidel, která propustila do volného oběhu v červenci 2000.

15 Rozhodnutím ze dne 27. května 2004 souhlasil Hauptzollamt s tím, že vrátí společnosti Mitsui clo vypočítané ze záručních plnění, která tato společnost fakturovala výrobci-prodávajícímu do konce února 2002. Naopak zamítl žádost o vrácení z titulu záručních plnění uskutečněných v období od března 2002 do června 2003.

16 V tomto ohledu Hauptzollamt uvedl, že v souladu s čl. 145 odst. 3 prováděcího nařízení mohou být náklady na záruku uznány jako náklady, které snižují celní hodnotu, pouze tehdy, pokud byla cena dováženého zboží upravena ve lhůtě 12 měsíců ode dne propuštění zboží do volného oběhu. Toto ustanovení by se mělo rovněž uplatnit na celní odbavení provedená před vstupem v platnost nařízení č. 444/2002, tedy před 19. březnem 2002. U zboží, které bylo propuštěno do volného oběhu v červenci 2000, mohou být zohledněny pouze cenové úpravy provedené do konce února 2002.

17 Mitsui podala proti tomuto rozhodnutí odvolání. Uvedla, že článek 145 prováděcího nařízení se na její žádost o vrácení nevztahuje, neboť u záručních případů se nejedná o dodatečnou úpravu ceny ve smyslu tohoto ustanovení, nýbrž o stanovení výše smluvní záruky. Kromě toho nelze toto ustanovení, které bylo změněno nařízením č. 444/2002, použít na zboží, které bylo dovezeno a propuštěno do volného oběhu před 19. březnem 2002, tedy před datem vstupu v platnost nařízení č. 444/2002. Právo Společenství totiž obsahuje obecný zákaz zpětné účinnosti aktů Společenství, který se vztahuje zejména na takové hmotněprávní ustanovení, jakým je čl. 145 odst. 2 a 3 prováděcího nařízení.

18 Vzhledem k tomu, že Finanzgericht Düsseldorf měl pochybnosti ohledně výkladu článku 29 celního kodexu, jakož i výkladu a platnosti čl. 145 odst. 2 a 3 prováděcího nařízení, rozhodl se přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Snižují platby výrobce-prodávajícího kupujícímu, které se jako v projednávaném případě uskuteční v rámci záruční dohody a kterými jsou kupujícímu nahrazeny náklady na opravy, které mu fakturují jeho [distributoři], celní hodnotu ve smyslu čl. 29 odst. 1 a odst. 3 písm. a) [celního kodexu], která byla deklarována na základě ceny dohodnuté mezi výrobcem-prodávajícím a kupujícím?

2) Představují platby výrobce-prodávajícího kupujícímu, které jsou uvedeny v první otázce a které jsou určeny jako náhrada výdajů na záruky, úpravu hodnoty transakce ve smyslu čl. 145 odst. 2 [prováděcího] nařízení?

3) V případě kladné odpovědi na první nebo druhou otázku, musí být čl. 145 odst. 2 a 3 [prováděcího] nařízení použit na dovozy, pro které byla celní prohlášení přijata před vstupem nařízení č. 444/2002 v platnost?

4) V případě kladné odpovědi na třetí otázku, je čl. 145 odst. 2 a 3 [prováděcího] nařízení platný?“

K předběžným otázkám

K první a druhé otázce

19 Podstatou prvních dvou otázek předkládajícího soudu, které je třeba posoudit společně, je, zda čl. 29 odst. 1 a odst. 3 písm. a) celního kodexu, jakož i čl. 145 odst. 2 prováděcího nařízení je třeba vykládat tak, že jestliže vady zboží, které se objeví po jeho propuštění do volného oběhu, ale o nichž je prokázáno, že existovaly před tímto propuštěním, vedou na základě smluvní záruky k následným náhradám výrobce-prodávajícího ve prospěch kupujícího, přičemž tyto náhrady odpovídají nákladům na opravy fakturovaným distributory posledně uvedené osoby, pak takové náhrady mohou vést ke snížení hodnoty transakce uvedeného zboží, a tudíž jeho celní hodnoty, tedy hodnoty deklarované na základě ceny, která byla původně dohodnuta mezi výrobcem-prodávajícím a kupujícím.

20 Za účelem odpovědi na tyto otázky je třeba především připomenout, že z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že účelem právní úpravy Společenství týkající se celní hodnoty je zavedení spravedlivého, jednotného a nestranného systému, který vylučuje používání svévolných nebo smyšlených celních hodnot (rozsudky ze dne 6. června 1990, Unifert, C-11/89, Recueil, s. I-2275, bod 35, a ze dne 19. října 2000, Sommer, C-15/99, Recueil, s. I-8989, bod 25). Celní hodnota tedy musí odrážet

skutečnou hospodářskou hodnotu dováženého zboží a zohledňovat veškeré položky tohoto zboží, které mají hospodářskou hodnotu (viz rozsudek ze dne 16. listopadu 2006, Compaq Computer International Corporation, C-306/04, Sb. rozh. s. I-10991, bod 30).

21 Jak vyplývá z tvrzení předkládajícího soudu, japonský výrobce-prodávající prodává společnosti Mitsui nová vozidla. Celní hodnota dováženého zboží, která byla uvedena v celním prohlášení, odpovídá ve sporu v původním řízení ceně původně dohodnuté mezi výrobcem-prodávajícím na straně jedné a společností Mitsui na straně druhé. Vzhledem k tomu, že výrobce-prodávající poskytl tříletou záruku pro případ technické nebo jiné vady prodávaných nových vozidel, musel později uhradit společnosti Mitsui náklady, které jí případně vznikly vůči třetím stranám v rámci uvedené záruky.

22 Pokud se zjistí poté, co bylo vozidlo dovezeno, že mělo vady již při dovozu, jeho skutečná hospodářská hodnota je, jak uvedl generální advokát v bodě 21 svého stanoviska, nižší než hodnota transakce deklarovaná v okamžiku jeho propuštění do volného oběhu.

23 Článek 29 odst. 1 a 3 celního kodexu zajisté nestanoví podmínky, za kterých je třeba přistupovat k následným úpravám hodnoty transakce, která je základem pro výpočet celní hodnoty.

24 Cena, která byla nebo má být skutečně zaplacena, je v každém případě údaj, který má být případně předmětem úpravy, pokud je tato operace nezbytná pro to, aby nebyla stanovena svévolná nebo smyšlená celní hodnota (viz, v tomto smyslu, rozsudek ze dne 12. června 1986, Repenning, 183/85, Recueil, s. 1873, bod 16).

25 Soudní dvůr již zejména rozhodl, že je třeba připustit, že v případě, kdy hodnocené zboží, které nemělo při nákupu vady, bylo poškozeno před svým propuštěním do volného oběhu, cena, která byla nebo má být skutečně zaplacena, musí být poměrně

snížena v závislosti na způsobené škodě, jelikož se jedná o nepředvídatelné snížení komerční hodnoty zboží (viz výše uvedené rozsudky Repenning, bod 18, a Unifert, bod 35).

26 Stejně tak je třeba ve věci v původním řízení připustit, že cena, která byla nebo má být skutečně zaplacena, může být poměrně snížena v závislosti na snížení komerční hodnoty zboží z důvodu skryté vady, u níž je prokázáno, že existovala před jeho propuštěním do volného oběhu a vedla k pozdější náhradě na základě smluvní záruky, a že tedy může vést k pozdějšímu snížení celní hodnoty tohoto zboží.

27 Jak vyplývá ze znění bodů 5 a 6 odůvodnění nařízení č. 444/2002, čl. 145 odst. 2 prováděcího nařízení upřesnil v tomto ohledu řešení uvedené již v článku 29 samotného celního kodexu. Uvedený čl. 145 odst. 2 definuje podmínky, za kterých může být zohledněna při určení celní hodnoty zboží úprava ceny, která byla skutečně zaplacena za zboží propuštěné do volného oběhu, provedená prodávajícím ve prospěch kupujícího. Tyto kumulativní podmínky jsou tři. Jsou splněny, pokud lze prokázat vadnost zboží při přijetí celního prohlášení celními orgány, pokud úprava ceny vyplývá ze splnění závazku záruky stanoveného v kupní smlouvě uzavřené před propuštěním zboží do volného oběhu a pokud vadnost zboží nebyla v kupní smlouvě ještě vzata v úvahu.

28 Stejně tak platby uskutečněné prodávajícím ve prospěch kupujícího ze záruční dohody, podle které jsou tomuto kupujícímu nahrazeny náklady na opravu fakturované jeho kupujícími, představují „úpravu“ ceny, která byla nebo má být skutečně zaplacena, jelikož pojem „úprava ceny“ v uvedený v článku 145 prováděcího nařízení zahrnuje různé okolnosti včetně snížení ceny, která byla nebo má být skutečně zaplacena.

29 Z toho vyplývá, že na první dvě otázky je třeba odpovědět tak, že čl. 29 odst. 1 a odst. 3 písm. a) celního kodexu, jakož i čl. 145 odst. 2 prováděcího nařízení je třeba vykládat tak, že jestliže vady zboží, které se objeví po jeho propuštění do volného oběhu, ale o nichž je prokázáno, že existovaly před tímto propuštěním, vedou na základě smluvní záruky k následným náhradám výrobce-prodávajícího ve prospěch kupujícího, přičemž tyto náhrady odpovídají nákladům na opravy fakturovaným distributory posledně uvedené osoby, pak takové náhrady mohou vést ke snížení hodnoty transakce uvedeného zboží, a tudíž jeho celní hodnoty, tedy hodnoty deklarované na základě ceny, která byla původně dohodnuta mezi výrobcem-prodávajícím a kupujícím.

K třetí otázce

30 Svou třetí otázkou se předkládající soud Soudního dvora ptá, zda se čl. 145 odst. 2 a 3 prováděcího nařízení použije na dovozy, jejichž celní prohlášení byla přijata celními orgány před 19. březnem 2002, tedy datem, kdy vstoupilo v platnost nařízení č. 444/2002, které změnilo uvedený článek 145.

31 V tomto ohledu je třeba připomenout, že zásady ochrany legitimního očekávání a právní jistoty jsou součástí právního řádu Společenství. Z tohoto důvodu musejí být dodržovány orgány Společenství (viz, zejména, rozsudek ze dne 26. dubna 2005, „Goed Wonen", C-376/02, Sb. rozh. s. I-3445, bod 32 a citovaná judikatura).

32 Ačkoliv zásada právní jistoty obecně brání tomu, aby počátek časové působnosti aktu Společenství byl stanoven na den předcházející dni jeho vyhlášení, ve výjimečných případech tomu může být jinak, pokud to vyžaduje obecný zájem a je náležitě respektováno legitimní očekávání dotčených osob (viz, zejména, výše uvedený rozsudek „Goed Wonen", bod 33) a pokud ze znění, účelu nebo struktury dotyčných

pravidel Společenství jasně vyplývá, že jim musí být takový účinek přičítán (viz, v tomto smyslu, rozsudek ze dne 9. března 2006, Beemsterboer Coldstore Services, C-293/04, Sb. rozh. s. I-2263, bod 21 a citovaná judikatura).

33 Znění ustanovení nebo bodů odůvodnění nařízení č. 444/2002 ani přípravné práce k tomuto aktu přitom neobsahují jakýkoliv náznak, že článku 145 prováděcího nařízení je takový zpětný účinek třeba přičítat.

34 Ze zápisu výboru pro celní kodex (oddělení celní hodnoty) (shrnutí závěrů přijatých na jednání ze dne 26. října 2001; TAXUD/906.2001, EN, s. 3) naopak vyplývá, že toto „ustanovení […] nestanovilo zpětnou účinnost a že nebylo zamýšleno ji do tohoto ustanovení zahrnout, pokud Výbor výslovně nevyjádří takové přání". K tomu přitom nedošlo.

35 V každém případě, jak vyplývá z bodů 31 a 32 tohoto rozsudku, účinek, který se přiznává ustanovení práva Společenství, nesmí porušit základní zásady Společenství, zejména zásady právní jistoty a legitimních očekávání.

36 Přitom, i když má článek 145 prováděcího nařízení zlepšit právní jistotu tím, že výslovně zahrnuje zohlednění úpravy ceny zboží, pokud má toto zboží vady při dovozu, takové jeho uplatnění jako ve věci v původním řízení by mělo za následek zpochybnění legitimního očekávání německých hospodářských subjektů, jelikož, jak uvedl generální advokát v bodě 50 svého stanoviska, německé celní orgány uplatňovaly v případě úpravy hodnoty transakce, k níž došlo po dovozu a z důvodu vady zboží, při určení jeho celní hodnoty obecnou lhůtu tří let stanovenou v čl. 236 odst. 2 celního kodexu.

37 Je tedy nutno konstatovat, že se čl. 145 odst. 2 a 3 prováděcího nařízení nepoužije na situace, které vznikly před 19. březnem 2002.

38 Z výše uvedeného vyplývá, že na třetí otázku je třeba odpovědět tak, že se čl. 145 odst. 2 a 3 prováděcího nařízení nepoužije na dovozy, jejichž celní prohlášení byla přijata před 19. březnem 2002.

Ke čtvrté otázce

39 S ohledem na odpověď na třetí otázku není třeba odpovídat na čtvrtou otázku.

K nákladům řízení

40 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

1) **Článek 29 odst. 1 a odst. 3 písm. a) nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství, jakož i čl. 145 odst. 2 nařízení Komise (EHS) č. 2454/93 ze dne 2. července 1993, kterým se provádí nařízení č. 2913/92, ve znění nařízení Komise (ES) č. 444/2002 ze dne 11. března 2002, je třeba vykládat v tak, že jestliže vady zboží, které se objeví po jeho propuštění do volného oběhu, ale o nichž je prokázáno, že existovaly před tímto propuštěním, vedou na základě smluvní záruky k následným náhradám výrobce-prodávajícího ve prospěch kupujícího, přičemž tyto náhrady odpovídají nákladům na opravy fakturovaným distributory posledně uvedené osoby, pak takové náhrady mohou vést ke snížení hodnoty transakce uvedeného zboží, a tudíž jeho celní hodnoty, tedy hodnoty deklarované na základě ceny, která byla původně dohodnuta mezi výrobcem-prodávajícím a kupujícím.**

2) **Článek 145 odst. 2 a 3 nařízení č. 2454/93, ve znění nařízení č. 444/2002, se nepoužije na dovozy, jejichž celní prohlášení byla přijata před 19. březnem 2002.**

Podpisy.